

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

พรรคการเมือง เป็นปัจจัยหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมือง เป็นตัวเชื่อมโยงความคิดหลักของประชาชนมาสู่รัฐบาล ประชาธิปไตยไม่อาจดำเนินไปได้ด้วยความราบรื่นหากขาดตัวจักรกลคือ พรรคการเมือง เป็นตัวประสานรวบรวมแนวความคิดความต้องการหลากหลายของกลุ่มคน ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย . พัฒนา นอกจากประชาชนขาดความรู้พื้นฐานของการปกครองแบบประชาธิปไตยแล้ว สถาบันพรรคการเมืองยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย เพราะพรรคการเมืองของไทยมีการรวมกลุ่มที่ใหม่ แข็งแรง เท่าที่ควร สมาชิกขาดระเบียบวินัยการจัดการองค์การของพรรคยังไม่สามารถสร้างความแข็งแกร่ง

"ประชาธิปไตย"¹ เป็นพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองโดยยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือประชาชนมีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ประชาชนเป็นผู้เลือกรัฐบาล พรรคประชาธิปไตยจึงยืนอยู่เคียงข้างประชาชนมาทุกยุคทุกสมัย ต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ปี 2489 จนถึงวันนี้เป็นพรรคการเมืองที่เก่าแก่ที่สุดพรรคเดียวในประเทศไทย ที่ต่อสู้เพื่อให้ประชาชนมีอำนาจในการปกครองตนเองมาด้วยความเหนื่อยยาก ต้องฟันฝ่าอุปสรรคและอันตรายจากเผด็จการ

¹พินิจ จันทร "บนเส้นทางการต่อสู้ของพรรคประชาธิปไตย" Young Executive Vol 5 No.66 (April 1992):53-55 และเอกสารจากพรรคประชาธิปไตย 40 ปี ของพรรคประชาธิปไตย หน้า 1-20

การดำเนินการทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ มุ่งที่จะให้การศึกษาดูงาน การเมืองแก่ประชาชนเพื่อให้เข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นพรรคแรกที่น่า วิธีการปราศรัยในที่สาธารณะ และการ เยี่ยมเยียนพบปะพี่น้องประชาชนจนถึงบ้านมาใช้ อันเป็นการนำประชาธิปไตยไปมอบให้ประชาชน และ เชิญชวนประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ในฐานะที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง²

การดำเนินงานของพรรคประชาธิปัตย์ต้องเผชิญกับปัญหายุ่งยากมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคุกคามบงการ จากอันธพาลการเมืองที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเผด็จการ เช่น กรณีนายไถง สุวรรณทัต สมาชิกพรรคถูกบารยะเปิดในขณะปราศรัยทางการเมือง จนสูญเสียบางอย่างหนึ่ง นายสุวิชัย พันธุ์เศรษฐ์ สส.ของพรรคถูกไล่ยิง โดยมือปืนในรถแก๊งสีด้า ขณะแจกสารของพรรคให้แก่ประชาชนในกรุงเทพฯ เป็นต้น

บางครั้งในการหาเสียงเลือกตั้ง ฝ่ายรัฐบาลโดยรัฐมนตรีได้มีคำสั่งบังคับให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สนับสนุนผู้สมัครพรรครัฐบาลแต่พรรคประชาธิปัตย์ ก็ได้ สส. เข้าสภาหลายคน แต่ในตอนแรก ๆ เนื่องจากมีเสียงข้างน้อย จึงต้องเป็นพรรคฝ่ายค้าน

การเป็นฝ่ายค้านของพรรคประชาธิปัตย์ยุคนั้น มักจะใช้วิธีการเปิดโปงความล้มเหลวของรัฐบาลในนโยบายข้าว การขูดคูด้อยเรื่องการคอร์รัปชัน และกรณีสวรรคตของ ร.8 ซึ่งพรรคถือว่าเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง³

² นรนิติ เศรษฐบุตร พรรคประชาธิปัตย์: ความสำเร็จหรือความล้มเหลว

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2530 หน้า 2 บทหน้า

³ ทหารเก่า, เบื้องหน้า-เบื้องหลังพรรคประชาธิปัตย์ (กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์การเวก, 2521) หน้า 321

ในที่สุดพรรคจึงได้ยื่นผู้ดีไม่ไว้วางใจรัฐบาลเป็นครั้งแรกในเมืองไทย ซึ่งถือว่าเป็นผู้ดีประวัติศาสตร์ พรรคประชาธิปไตยอภิปรายอย่างดุเดือดติดต่อกันถึง 8 วัน 7 คืน (19 พฤษภาคม - 26 พฤษภาคม 2490) แม้จะแพ้คะแนนในการลงมติ เพราะสส. มีจำนวนน้อยกว่าแต่การอภิปรายที่รุนแรง หนักแน่น และเปิดเผยกลโกงของรัฐบาล จนเป็นที่รับรู้ของประชาชน (มีการถ่ายทอดเสียงประชุมเป็นครั้งแรก) ทำให้รัฐบาลสั่นคลอน นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นคือ พลเรือตรีหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ต้องลาออก⁴

ในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง เพื่อมิให้บ้านเมืองลุกเป็นไฟ เพื่อให้นานาชาติยอมรับรัฐบาลไทย เพื่อฟื้นฟูระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ และเพื่อให้เห็นว่า พรรคประชาธิปไตยเป็นรัฐบาลที่ดีกว่า นายควง อภัยวงศ์ จึงยอมรับเป็นนายกรัฐมนตรี โดยคณะกรรมการสัญญาว่าจะไม่ก้าวำยการบริหารของรัฐบาล

รัฐบาลที่มี นายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้แต่งตั้งคณะกรรมการ ร่างรัฐธรรมนูญขึ้นคณะหนึ่ง โดยมีสมาชิกพรรคประชาธิปไตยคนสำคัญ ๆ เป็นกรรมการ ตั้งเป้าหมายไว้สูงที่สุดที่จะร่างรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนอย่างเต็มที่⁵

คณะกรรมการดังกล่าวร่างรัฐธรรมนูญไม่ทันเสร็จ คณะกรรมการก็จึงนายควงออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เนื่องจากนายควงไม่ยอมเป็นหุ่นให้เชิด แล้วให้ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี⁶

4 สุชิน ตันติสกุล รัฐประหาร พ.ศ.2490 (กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย 2515) หน้า 68.

5 ลีริรัตน์ เรื่องวงษ์วาร "บทบาททางการเมืองของนายควง อภัยวงศ์ ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ถึง 2491" (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) หน้า 339-359

6 วิเทศกรณีย์ เหตุการณ์ทางการเมือง 43 มีนระบอบประชาธิปไตย (กรุงเทพมหานคร : รวมการพิมพ์, 2518) หน้า 932-945

รัฐบาลจอมพล ป. เป็นเผด็จการทหาร บีบบังคับกรรมการให้ร่างรัฐธรรมนูญตามที่กลุ่มเผด็จการต้องการ แต่กรรมการของพรรคประชาธิปัตย์ไม่ยอมทำตาม ยินห์คร่ำร่างรัฐธรรมนูญตามแนวทางที่ตั้งไว้เดิมจนสำเร็จ ในที่สุดประเทศไทยก็ได้รัฐธรรมนูญที่เป็นแม่บทของประชาธิปัตย์ในปี พ.ศ. 2492

รัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปัตย์ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนฉบับนั้นไม่เป็นที่พอใจของรัฐบาลเผด็จการ เพราะไม่เอื้อต่อการใช้อำนาจจรรยาบรรณของประชาชน จอมพล ป. จึงปฏิวัติล้มล้างรัฐธรรมนูญฉบับนั้นเสีย และประกาศใช้รัฐธรรมนูญที่ปิดกั้นสิทธิเสรีภาพของประชาชน ฉบับปี พ.ศ. 2495

พรรคประชาธิปัตย์ ประท้วงโดยดลส่งสมาชิกพรรคลงรับสมัครเลือกตั้ง แต่พรรคก็ดำเนินการทางการเมืองอย่างเข้มแข็ง ต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งรัฐธรรมนูญที่ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนตามครรลองระบอบประชาธิปัตย์ที่แท้จริง

สนามการเลือกตั้งปี 2500 เป็นการต่อสู้กันระหว่างพรรคเสรีมนังคศิลา ของรัฐบาลเผด็จการ กับพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งยึดมั่นในอุดมการณ์ประชาธิปัตย์ พรรคประชาธิปัตย์ถูกกลั่นแกล้งสารพัด ประชาชนผู้มีอุดมการณ์ประชาธิปัตย์เช่นเดียวกันกับพรรคประชาธิปัตย์ถูกข่มขู่คุกคาม ทั้งจากข้าราชการประจำและอันธพาลการเมือง ที่ได้รับการสนับสนุนจากตำรวจของพลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจ และเลขาธิการพรรคเสรีมนังคศิลา

แต่สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ไม่เกรงกลัวอำนาจมืดและอิทธิพลใด ๆ ประชาชนจึงให้การสนับสนุนอย่างล้นหลาม นายควง อภัยวงศ์ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์เปิดปราศรัยแถลงนโยบายของพรรคและวิจารณ์รัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ท้องสนามหลวง มีประชาชนไปฟัง เป็นแสนคน เป็นการปราศรัยทางการเมืองครั้งแรกของเมืองไทย เพื่อให้ประชาชนได้ร่วมกิจกรรมทางการเมือง ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของตนเอง ในการใช้สิทธิเลือกรัฐบาลตามที่เขาปรารถนา

ด้วยกลไกสารพัด จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้จัดตั้งรัฐบาลจนสำเร็จ พรรค
ประชาธิปไตยเป็นฝ่ายค้าน ได้ตั้งกระทู้ถาม อภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล แม้จะแพ้เสียงใน
สภาฯ แต่ก็ได้ปลุกสำนึกประชาธิปไตย ให้เกิดขึ้นในหมู่นักศึกษา และประชาชนอย่าง
กว้างขวางจนรัฐบาลเผด็จการชุดนั้นอยู่ในอำนาจไม่ได้ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยึดอำนาจ
การปกครอง และสืบทอดอำนาจเผด็จการอีกช่วงหนึ่ง พรรคประชาธิปไตยก็ยังคงยืนหยัด
คัดค้านทุกรัฐบาลที่ไม่เป็นประชาธิปไตย คอยต่อต้าน คอยขัดขวางคณะบุคคลที่ใช้อำนาจ
รัฐรังแกประชาชนทุกรูปแบบ

ในช่วงปี 2500-2501 ถึงแม้ว่าสถาบันทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปโดยมิได้ถูกล้มเลิกก็ตาม แต่ในที่สุดผลของความวุ่นวายในสภาฯ ให้
จอมพลสฤษดิ์ธนะรัชต์ โดยความยินยอมของ พลเอกถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรีในขณะ
นั้นทำการปฏิวัติขึ้นมาอีก เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2501 และครั้งนี้ระบอบเผด็จการทาง
ทหารได้ปกครองเมืองเป็นระยะเวลาจนถึง 10 ปี จนกระทั่งปี 2511 การปกครองรูปแบบ
ประชาธิปไตยก็มีขึ้นมาอีกโดยรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร และได้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้น
ในปี 2512 แต่ในที่สุดการปกครองรูปแบบประชาธิปไตยก็มาจบลงโดยการปฏิวัติตัวเองของ
จอมพลถนอม กิตติขจร เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2514 เมืองไทยจึงต้องวางรัฐธรรมนูญ
ลงอีกครั้งหนึ่ง จนถึงวันที่ 14 ตุลาคม 2516 นิสิต นักศึกษา ประชาชน ได้เดินขบวนเรียก
ร้องรัฐธรรมนูญจากรัฐบาลเผด็จการระยะนั้น⁷ เป็นผลให้ จอมพลถนอม กิตติขจร จอมพลประภาส
จารุเสถียร และพันเอก ณรงค์ กิตติขจร ซึ่งมีอำนาจอยู่ในขณะนั้นต้องถูกบังคับให้ออกนอก
ประเทศไป ประเทศไทยจึงมีรูปแบบประชาธิปไตยอีกครั้งหนึ่งในช่วงปลายปี 2516-5 ตุลาคม
2519 ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นระยະที่ "ประชาธิปไตยเบ่งบาน" แต่ก็ต้องสิ้นสุดลงด้วยการปฏิรูป
การปกครองแผ่นดินภายใต้การนำของพลเรือเอก สงัด ชลออยู่ และนายธานินทร์ กรัยวิเชียร
จึงได้ขึ้นมาปกครองประเทศภายใต้การอำนวยการของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินซึ่งประกอบ
ด้วยคณะกรรมการผู้ยึดอำนาจเป็นสมาชิกคณะปฏิรูปในวันที่ 26 มิถุนายน 2520 พลเอกฉลาด หิรัญศิริ

⁷ ทหารเก่า, เบื้องหน้า-เบื้องหลังพรรคประชาธิปไตย (กรุงเทพมหานคร, สำนัก
พิมพ์การเวก, 2521), หน้า 321.

ได้ก่อการกบฏขึ้นแต่ก็ล้มเหลว และถูกปราบปรามลงได้ต่อมารัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้ถูกปฏิวัติในเดือนตุลาคม 2520 และพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีขึ้นมาแทนอยู่ในช่วงปี 2520-2522 แต่เสถียรภาพของรัฐบาลก็คลอนแคลนจนต้องปรับปรุงกันอีกถึง 3 ครั้ง⁸ ต่อมาในปี พ.ศ.2523 ได้ ร่วมกับพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ จัดตั้งรัฐบาล นับจากนั้นพรรคมีโอกาสนำชัยชนะของพรรคทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ และประชาชนอย่างมหาศาลต่อเนื่องกันมาถึง 8 ปี 5 เดือนเศษ⁹

หลังจากเลือกตั้งปี 2531 พลเอกชาติชาย ได้เป็นนายกรัฐมนตรี บริหารราชการบ้านเมืองอย่างไร้ประสิทธิภาพ ขาดความรอบคอบไม่มีความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง และประชาชนเท่าที่ควร รัฐมนตรีบางคนทุจริต คอร์รัปชัน จนประชาชนเสื่อมศรัทธา พรรคประชาธิปัตย์จึงถอนตัวออกมาเป็นฝ่ายค้าน ไม่นานหลังจากนั้นคณะทหารก็ยึดอำนาจการปกครอง เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 การยึดอำนาจครั้งนี้แตกต่างกว่าครั้งก่อน คือ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติไม่ได้ประกาศยกเลิกพรรคการเมือง เพียงแต่ประกาศห้ามการประชุมเกิน 5 คนขึ้นไป¹⁰ และยุติการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง และประกาศอายัดทรัพย์สินนักการเมือง ที่สงสัย ว่าโกงกินจนร่ำรวยผิดปกติ และเมื่อปรากฏหลักฐานเป็นที่แน่ชัด ก็ประกาศยึดทรัพย์เข้าแผ่นดินจนเป็นที่อับอายกันไปทั่ว

คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติได้จัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวขึ้น โดยแต่งตั้ง นายอานันท์ ปันยารชุนขึ้นมารับบริหารราชการแผ่นดิน คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญที่ไม่เป็นประชาธิปไตย พรรคประชาธิปัตย์ นักศึกษา และประชาชนจึง

⁸ สยามจดหมายเหตุ (กรุงเทพมหานคร : สยามบรรณ, 2520-2522)

⁹ น.ต.ประสงค์ สุ่นศิริ, วันใต้บัลลังก์เปรม (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2532), 6-31

¹⁰ การยึดอำนาจครั้งนี้คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ยกเลิกรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2521 วุฒิสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรีทั้งหมดถูกละเลยจาก สยามจดหมายเหตุ ปีที่ 16 ฉบับที่ 13 (29 มีนาคม-4 เมษายน 2534):337-338.

ร่วมกันคัดค้าน จน คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติยอมแก้ไขให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น และพรรคได้ประกาศเจตนารมณ์อย่างแน่ชัด ที่จะอาสาเข้าไปแก้ไขรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ หลังจากเลือกตั้งทั่วไปครั้งนี้

พรรคประชาธิปัตย์ได้ต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน มาเป็นเวลายาวนาน กาลเวลาได้พิสูจน์ให้เห็นว่า เมื่อพรรคประชาธิปัตย์เป็นฝ่ายค้าน ก็เป็นฝ่ายค้านที่ดีที่สุด ยามเป็นรัฐบาลก็สามารถเป็นรัฐบาลที่ทำประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมืองและประชาชนอย่างจริงจังและทั่วถึง พรรคการเมืองอื่น ๆ ที่มีกองกำลังหนุนหลัง มีเงินทองตั้งขึ้นมาเพื่อรับใช้ผู้มีอำนาจ ใช้เงินเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์จากอำนาจรัฐ ต่างก็สูญสลายไป ขณะที่พรรคประชาธิปัตย์ สามารถยืนหยัดต่อสู้มาอย่างเหนียวแน่น แม้บ้างขณะบ้าง สูญเสียไปก็มาก แต่ไม่ไขว่ไขว่ไม่เบี่ยงเบน ความปรารถนาความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ และความกিনดีอยู่ดีของประชาชน ถึงวันนี้ พรรคประชาธิปัตย์ยังคงอยู่รับใช้ประเทศไทย ประชาชนและจะดำรงอยู่คุ้มครองประชาธิปไตยของประเทศไทยสืบไป

ในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535 พรรคประชาธิปัตย์ได้รับเลือกตั้ง เข้ามาเป็นจำนวน 44 คน¹¹ และเป็น การเลือกตั้งที่พรรคประชาธิปัตย์ได้รับคะแนนเสียงตกต่ำในเขตกรุงเทพมหานครมากที่สุด คือได้รับเลือกตั้งเข้ามาเพียงคนเดียว พรรคพลังธรรมได้เข้ามายึดที่นั่ง เป็นจำนวนถึง 32 คน ในการเลือกตั้งครั้งนี้แต่เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงมีเหตุการณ์การตื่นตัวของคนในประทศมากขึ้น คือ มีการเดินขบวนเรียกร้องประชาธิปไตย เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ทำให้ประชาชนหันมาสนใจในการเลือกตั้งมากขึ้นพรรคประชาธิปัตย์จึงได้รับเสียงสนับสนุนจากประชาชนขึ้นมาใหม่อีกครั้งหนึ่ง เนื่องมาจากพรรคประชาธิปัตย์ได้ผู้นำพรรคที่ได้รับความนิยมมากคนหนึ่ง คือ นายชวน หลีกภัย เป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่ไต่เต้าขึ้นสู่เวทีการเมืองระดับชาติได้จนเป็นผลสำเร็จเนื่องมาจากการเลือกตั้งในวันที่ 13 กันยายน 2535

11 ในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535 นั้นพรรคการเมืองประชาธิปัตย์ได้รับเลือกตั้งที่กรุงเทพมหานคร 1 คนและที่ภาคกลางไม่ได้รับเลือกตั้งเลย ภาคใต้ได้รับเลือกตั้ง 16 คน ภาคเหนือได้รับเลือกตั้ง 5 คน ภาคอีสานได้รับเลือกตั้ง 12 คน ดูรายละเอียดจาก "รายงานการเลือกตั้ง" มติชน ปีที่ 5 (23 มีนาคม 2535):1.

พรรคประชาธิปัตย์ได้รับเลือกตั้งเข้ามาเป็นจำนวน 79 คน¹² เสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร ทำให้หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

พรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคการเมืองพรรคหนึ่งที่อยู่ในความสนใจของประชาชนมาเป็นเวลาช้านานมากที่สุดพรรคหนึ่งของระบบการเมืองไทยพรรคการเมืองของไทยส่วนใหญ่นั้นยังขาดประสิทธิภาพ เนื่องมาจากประเทศไทยของเราขาดพรรคการเมืองที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นสถาบันอย่างต่อเนื่องอยู่ได้ เพราะฉะนั้นพรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคการเมืองที่เก่าแก่ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่อสู้ยืนหยัดข้างประชาชนมาเป็นเวลายาวนานตั้งแต่แรกเริ่มตั้งแต่การก่อตั้งพรรค ในสมัยแรกเริ่มพรรคประชาธิปัตย์มีอุดมการณ์ต่อต้านเผด็จการอนุรักษนิยม เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ แต่ต่อมาอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ได้เปลี่ยนแปลงอุดมการณ์ครั้งยิ่งใหญ่เมื่อปี พ.ศ. 2516 เกิดเปลี่ยนแนวทางอุดมการณ์เป็นต่อต้านเผด็จการแบบหัวก้าวหน้า (Progressive) แต่อุดมการณ์หลักของพรรคประชาธิปัตย์ยังคงรูปแบบเดิมคือยึดมั่นในระบบประชาธิปไตยในแนวทางรัฐสภา จึงสมควรที่จะศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์เป็นอย่างยิ่ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

12 ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535 นั้นพรรคการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งมากที่สุดคือพรรคประชาธิปัตย์ โดยได้รับเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร 9 คน ในภาคกลาง 9 คน ภาคใต้ 36 คน ภาคเหนือ 8 คน ภาคอีสาน 17 คน รวม 79 คน ร้อยละ 21.94 ของจำนวนทั้งหมด 360 คน ดูรายละเอียดจาก "จำนวน ส.ส.เลือกตั้ง 13 กันยายน 2535" มติชนสุดสัปดาห์ ปีที่ 12 ฉบับที่ 630 (18 กันยายน 2535):13.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบความเป็นมาของพรรคประชาธิปัตย์ ในฐานะที่เป็นพรรคแห่งมวลชน และ แก่แก่ที่สุดของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาอุดมการณ์ของทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์
3. เพื่อทราบถึงการสร้างอุดมการณ์ตลอดจนบทบาททางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ในฐานะที่เป็นพรรคการเมืองที่เก่าแก่ที่สุดในกระบวนการทางการเมืองของประเทศไทย
4. เพื่อทราบถึงการยึดมั่นในอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์

สมมุติฐานในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานในการศึกษาวิจัยดังนี้คือพรรคประชาธิปัตย์ มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ยึดมั่นในระบบรัฐสภาต่อต้านระบบเผด็จการมาตลอด ถึงแม้ว่าในช่วงระยะเวลา พรรคประชาธิปัตย์จะต้องประสบกับความขัดแย้งและความแตกต่างทางอุดมการณ์ แต่พรรคก็สามารถปรับปรุงตัวเองให้คงอยู่รอดมาถึงปัจจุบันซึ่งผู้วิจัยขอตั้งสมมุติฐานดังต่อไปนี้

1. การจัดองค์การของพรรคประชาธิปัตย์เข้มแข็ง มีสาขาพรรคลงสู่ระดับล่างกระจายไปในทุกภาค มีคนชั้นกลาง ซึ่งเป็นประชาชนสนับสนุนและ เข้าร่วมในกิจกรรม สมาชิกของพรรคประชาธิปัตย์ เป็นผู้ที่ยึดมั่นในอุดมการณ์ในระบบรัฐสภา
2. ปัจจัยจากการมีผู้นำพรรคที่เข้มแข็งและยึดมั่นในอุดมการณ์ประชาธิปัตย์

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการทบทวนวิจัยเรื่องอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ในกระบวนการทางการเมืองไทยแยกออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกคือการศึกษาจากเอกสาร (documentary research) ซึ่งจะศึกษาถึงทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับอุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ ส่วนที่สอง โดยวิธีการดำเนินการสัมภาษณ์ผู้นำพรรคประชาธิปัตย์รุ่นก่อตั้งพรรค จำนวนไม่เกิน 20 คน

แนวความคิดทางทฤษฎี

ในการศึกษาเรื่องอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ในกระบวนการทางการเมืองไทย ได้มีแนวความคิดที่เกี่ยวข้องดังนี้คือ

1. แนวความคิดเกี่ยวกับอุดมการณ์ทางการเมือง
2. แนวความคิดเกี่ยวกับหลักพรรคการเมือง
3. แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดองค์กรของพรรคการเมือง
4. แนวความคิดและทฤษฎีการกำเนิดพรรคการเมือง
5. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ (interest group)

นิยามศัพท์

อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ คือรูปแบบความคิดความเชื่อเกี่ยวกับชีวิตและสังคม เป็นระบบความคิดความเชื่อที่กลุ่มชนยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เป็นระบบความคิดความเชื่อที่กลุ่มชนยอมรับยึดถือ เป็นแนวทางในการดำเนินงานของพรรคประชาธิปัตย์การดำเนินงานนั้นเพื่อกระทำการร่วมกันในอันที่จะให้บรรลุสภาพอันดีเลิศ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะศึกษาเกี่ยวกับอุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์
ซึ่งจะมีหัวข้อ

1. อุดมการณ์ทางการเมืองและนโยบายของพรรคประชาธิปัตย์
2. อุดมการณ์ทางการเมืองกับการรณรงค์หาเสียงของพรรคประชาธิปัตย์
3. อุดมการณ์ทางการเมืองกับบทบาทของพรรคประชาธิปัตย์ในกระบวนการ

ทางการเมืองไทย

4. ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานให้บรรลุจุดประสงค์ของอุดมการณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษาและสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับพรรคการเมือง สามารถศึกษาเรื่องอุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์นี้ได้โดยละเอียดโดยตรง
2. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา อุดมการณ์ว่ามีอิทธิพลต่อบทบาททางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์อย่างไร
3. เพื่อทราบข้อบกพร่อง ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ของอุดมการณ์พรรคการเมืองในการดำเนินบทบาททางการเมืองตามอุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย